

Afetlerde Yerel Yönetimlerin Etkinliği Üzerine Bir Değerlendirme*

An Evaluation on the Effectiveness of Local Governments in Disasters

Doç. Dr. Ahmet GÜVEN**

Saltuk Buğra KIZILKAYA***

Öz

Türkiye afetlerle mücadelede ağır bedeller ödeyen ve bu konuda önemli ölçüde canı yanmış bir ülkedir. Bu bağlamda yaşanan acı deneyimler, kamu yönetiminde bir bütünün parçasını teşkil eden Türk afet yönetim sisteminin ele alınarak bir değerlendirme yapılmasını gündeme getirmiştir. Çağdaş afet modelleri bütünlük yönetim çerçevesinde yerel yönetimlerin afet yönetiminde aktif katılım sergilemesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Nitekim afetlerin yerel nitelik arz etmesi yerel yönetimleri sürece ilişkin önemli bir paydaş haline getirmektedir. Bu çalışmada afet yönetiminin bir aktörü olarak konumlanan yerel yönetimlerin afetlerdeki etkinliği incelenmiştir. Çalışmada öncelikle afet ve afet yönetimini kavramsal açıdan ele aldıktan sonra afet yönetim mevzuatı ve bu mevzuat çerçevesinde gidilen kurumsal değişikliklere değinilmiştir. Akabinde afetlere ilişkin olarak yerel yönetimlere yasal düzenlemelerde verilen yetki ve sorumluluklar ele alınmıştır. Son olarak da yasal düzenlemeler çerçevesinde yerel yönetimlere verilen yetkilerin bir değerlendirmesi yapılarak bu konuda tespit edilen eksiklikler ortaya konmuş ve birtakım öneriler getirilmiştir. Çalışmanın ilgili kişi veya kuruluşlara afetler bağlamında yerel kapasitelerin güçlendirilmesi yönünde fayda sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, afet yönetimi, yerel yönetimler, yerel yetkiler, etkinlik.

* **Makalenin Geliş Tarihi/Received:** 20.07.2023, **Makalenin Kabul Tarihi/Accepted:** 29.08.2023. **İntihal/Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü (e-posta/e-mail: ahmetguvenn@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5073-6345).

*** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Doktora Öğrencisi (e-posta/e-mail: saltukbugra6648@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6298-6608).

Abstract

Turkey is a country that pays a heavy price in combating disasters and has suffered considerably in this regard. In this context, bitter experiences have brought about an evaluation of the Turkish disaster management system, which constitutes a part of a whole in public administration. Contemporary disaster models emphasize the necessity of active participation of local governments in disaster management within the framework of integrated management. As a matter of fact, the local nature of disasters makes local governments an important stakeholder in process. In this study, the effectiveness of local governments positioned as an actor of disaster management in disasters is analysed. In the study, firstly, disaster and disaster management are discussed conceptually and then disaster management legislation and institutional changes within the framework of this legislation are mentioned. Subsequently, the authorities and responsibilities given to local governments in legal regulations in relation to disasters are discussed. Finally, an evaluation of the powers given to local governments within the framework of legal regulations has been made, the deficiencies identified in this regard have been revealed and some suggestions have been made. It is aimed that the study will benefit the relevant persons or organizations to strengthen local capacities in the field of disaster.

Keywords: *Disaster, disaster management, local governments, local authorities, efficiency.*

GİRİŞ

Günümüz çağdaş devlet yapısında neden olduğu yapısal hasarlar ve maliyetler bakımından önemli bir kamusal sorun alanlarından birisini afetler oluşturmaktadır. Nitekim afetlerin fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğurarak normal hayatı ve günlük faaliyetleri sekteye uğrattığı olması bu durumu kanıtlar niteliktedir. Daha evvel depremler başta olmak üzere birçok afete maruz kalmış Anadolu coğrafyasında yakın dönemde eşine az rastlanan ikili bir depreme daha tanık olunmuştur. 6 Şubat 2023 tarihinde 7,7 Mw ve 7,6 Mw büyüklüğünde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçesinde gerçekleşen bu yıkıcı deprem, 10 ilde şiddetini hissettirmiş ve birçok alanı etkilemiştir.¹ On binlerce can kaybı ve yüzbinlerce yaralanmalara sebebiyet veren bu depremin deyim yerindeyse bilançosu afetlerle mücadele konusunun ne denli önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Afetler “hizmette yerellik önceliği” bağlamında kolektif hazırlığı gerektiren ve çok aktörlü bir biçimde yönetilmesi gereken bir süreci ifade etmektedir.² Afetlerin birçoğu yereldir ve oradaki yerleşik halkı en iyi tanıyanlar da yine yerel yönetimlerdir. Bu açıdan bakıldığında ülkemizin değişmez gerçeklerinden birisini teşkil eden afetlerde ilk müdahale de yerel yönetimler öncü birimlerdir. Afetler meydana geldiği bölgede yerel birimler açısından birçok

¹ Özlem Kılıç Ekici, ‘6 Şubat 2023 Depremleri’ (2023) TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi 6, 11.

² Hikmet Yavaş, ‘Türkiye’de Doğal Afetlerin Merkez-Yerel İlişkiler Açısından Yönetim Sorunları’ (2005) 7 Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 280, 280.

sonuç üretmektedir. İlk etapta dış kaynakların yerel müdahalelere ulaşımı zaman aldığından sürece ilişkin planlama ve hazırlık yerel kapasitelerden başlamaktadır.³ Afet yönetiminde önemli bir aktör olarak konumlanan yerel birimler yerel yönetim yasalarında birtakım yetkilerle donatılmışlardır. Afet ve acil durum planı yapma ve bu hususta gereken ekipmanların sağlanması yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarından sayılmaktadır. Bunların dışında yerel yönetimler birtakım hizmetleriyle de afete ilişkin katkılar sağlamaktadır. Risk azaltma faaliyetleri ve coğrafi ve kent bilgi sistemlerinin yanı sıra imar planları çerçevesinde inşaat ruhsatları, yapı denetim, kentsel dönüşüm gibi hizmetler sunmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle afet ve afet yönetimine kavramsal açıdan bir açıklama yapılması sonrasında ülkemizde özellikle deprem kaynaklı acı tecrübeler ve kayıplar dolayısıyla afet mevzuatı, her afet sonrası oluşan eksiklikleri gidermek amacıyla yeniden inşa edildiğinden geçmişten günümüze bu konuda yapılan yasal düzenlemelere yer verilmiştir. Akabinde afet yönetiminin her aşamasında hayati bir öneme sahip olan yerel yönetimlerin afet yönetim sistemindeki görevleri incelenmiştir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin afetlerdeki görevleri başlığı altında alt başlıklar olarak; bütünlük afet yönetiminin önemli aşamalarından olan *risk azaltma* faaliyetleri, belediyelerin kentler bünyesinde imar mevzuatını uygulayan birimler olması açısından *imar ve yapılaşmadaki yetkileri*, kentsel risklerin yönetim sorumluluğu bağlamında *kentsel dönüşüm* gerçekleştirme yetkisi ve son olarak teknolojinin gelişmesiyle birlikte il düzeyinde riskleri belirlemek amaçlı kurulan harita ve analiz yöntemi araçlarından *coğrafi ve kent bilgi sistemleri* ayrı ayrı ele alınmıştır. Çalışmanın asıl odak noktasını teşkil eden son bölümde ise afetlerde yerel kapasitelerin etkinliği üzerine değerlendirme yapılmıştır.

Böyle bir çalışmayla yerel yönetimlerin afetlere ilişkin ne gibi yetki ve sorumluluklara haiz olduğunu ortaya koyarak bunların ne derecede uygulanabilir nitelikte olduğunu tartışmak hedeflenmiştir. Yapılan değerlendirmeler, afetlerde yerel unsurların yalnızca afet öncesi değil afet sonrasında da etkinliğinin artırılması, Türkiye gibi afet açısından yüksek riskli olarak konumlanan bir ülkede afetler bakımından yasal düzenlemelerin birbirini tekrar eden bir boyuttan kurtarılması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca yerel yönetimlerin afet yönetim sürecinin bir paydaşı ve afete muhatap olan ilk birimler olmaları hasebiyle bu alandaki yetki ve sorumluluklarının yeterli olmadığı tespitinden hareketle merkez-yerel işbirliği ve bütünlüğünde yapılacak iyileştirme ve bu birimlere yönelik olarak verilecek yeni yetkiler afet riskinin azaltılmasında etkili olacaktır.

I. AFET VE AFET YÖNETİMİ

Afet kavramına ilişkin alan yazında pek çok tanım bulunmaktadır. Ülkemiz açısından bu konuda birincil derecede sorumlu kurumu ifade eden AFAD'a göre afet; toplumun bütününde veya belli kesimlerinde fiziksel, ekonomik ve sosyal anlamda kayıplar meydana getiren günlük hayat ve beşeri faaliyetlerin kesintiye uğramasına yol açan, toplumun kendi

³ Ali Yeşildal, 'Doğal Afetlerle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü Ve Kapasite Sorunları: Esnek Şehir Uygulaması' (2020) 4 Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 87, 92.

imkânlarıyla çözüm üretme kapasitesinin yetersiz kaldığı doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylar şeklinde tanımlanmaktadır.⁴ Başka bir tanıma göre ise normal yaşamı aksatan, can ve mal kayıplarına yol açan, insanların karşılaştığı duruma yanıt vermesini ve uyumunu güçleştirecek boyutta, dışardan yardımı zorunlu kılan ekolojik olaylar afet olarak adlandırılmaktadır.⁵ Gerçekleşen olayın bir afet niteliği taşıması için gerek insanların gerekse çevre, mal ve iş sürekliliğini büyük ölçüde etkisi altına alarak zarar vermiş olması gerekmektedir.⁶

Afetler tarihin birçok döneminde toplumsal düzenin işleyişi bakımından bir tehdit unsuru olarak ele alınmıştır. Bu sebeple afetlere muhatap olan toplumlar afetlerle mücadele için çeşitli yönetim sistemi geliştirmiş ve uygulamışlardır. Bugün ki anlamıyla bu sistem afet yönetimi olarak anılmaktadır. Süreç yönetimi vurgusu yapılan afet yönetimi bir yönetsel faaliyet olup ulusal ölçekte kamu yönetimi faaliyetini ifade etmektedir.⁷ Kamu yönetimini oluşturan bütünün bir parçasını teşkil eden afet yönetimi Onuncu Kalkınma Planı'nda; *"afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması amacıyla afet öncesinde, afet sırasında ve afet sonrasında alınması gereken önlemlerin ve uygulanması gereken çalışmaların planlanması, yönlendirilmesi, koordine edilmesi, desteklenmesi ve etkin olarak uygulanabilmesi için toplumun tüm kesimlerini kurum ve kuruluşlarıyla faaliyetlere dahil eden, kaynakların belirlenen stratejik hedefler ve öncelikler doğrultusunda kullanılmasını sağlayan çok yönlü, çok disiplinli ve çok aktörlü bir yönetim süreci"* olarak tarif edilmiştir.⁸

Afet yönetimi, bir yerleşim yerinin maruz kalacağı muhtemel tehlikelerin ve bu tehlikelerin gerçekleşmesi durumunda meydana gelecek kayıp ve zararların asgari düzeye indirgenmesi amacıyla kurum ve kuruluşların ne zaman ne gibi görev ve yetkilere sahip olduğu, ne tür kaynaklar kullanacağını planlanması afet sırası ve sonrasında uygulanmasıdır.⁹

Afetler kaynaklarına göre doğa kaynaklı afetler ile teknolojik ve insan kaynaklı afetler olmak üzere iki ana grupta toplanmaktadır.¹⁰ Doğal afetler, (deprem, sel, çığ, heyelan vb.) meydana geliş nedeninin değiştirilemediği, zamanlamasının tam olarak saptanamadığı, etkisinin yoğun ve geniş ölçüde olduğu bir olaylar dizisi şeklinde tanımlanmaktadır. Teknolojik veya insan kaynaklı afetlere gelindiğinde ise (savaş, göç, nükleer kazalar vb.) bunlar teknolojik ve teknik anlamda yetersizlikler ve bir dizi ihmaller ile yönetim hataları sonucu ortaya çıkmaktadır.¹¹

⁴ Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 'Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü' 25.

⁵ Yeşildal (n 3) 89.

⁶ Tayfun Özdikmen, *Afet ve Acil Durum Yönetimi* (4. bs, Seçkin Yayıncılık 2019) 23.

⁷ Ali Utku Şahin, 'Afet Yönetimi Faaliyetlerinin Kamu Hizmeti Kavramı Çerçevesinde Değerlendirilmesi' (2014) 1 TESAM Akademi Dergisi 7, 8.

⁸ Onuncu Kalkınma Planı, 'Afet Yönetiminde Etkinlik' (Kalkınma Bakanlığı 2014) Özel İhtisas Komisyonu Raporu 3 <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu-Kalkinma-Plani-Afet-Yonetiminde-Etkinlik-Ozel-Ihtisas-Komisyonu-Raporu.pdf>. (Erişim: 10.05.2023).

⁹ Naci Büyükkaracıgan, 'Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi' (2016) Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi 195, 205.

¹⁰ Yavaş (n 2) 282.

¹¹ E Ayşe Erkan, *Afet Yönetiminde Risk Azaltma ve Türkiye'de Yaşanan Sorunlar* (DPT Sosyal Sektörler ve

Türkiye’de afet türleri incelendiğinde ülkemiz açısından deprem, sel, çığ, endüstriyel kaza vb. türde afetler meydana gelmektedir. Türkiye’de rastlanan afetlerin %51’ini doğa kaynaklı afetler %49’unu ise teknolojik afetler oluşturmaktadır.¹² Can kayıplarının büyük çoğunluğunun depremler sonucunda gerçekleştiği göz önüne alındığında Türkiye’de, sayılanlar arasında en önemli afet türü depremler olmaktadır.¹³

II. AFETE İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELERİN TARİHSEL SEYRİ VE KURUMSAL YAPILANMA

Ülkelerde afet yönetim sisteminin gelişimi, yaşanan afetin çeşitlerine göre şekillenmektedir. Ülkeler maruz kaldıkları afetin etkilerini afete ilişkin farklı mücadele yöntemleri uygulayarak gidermeye çalışmıştır. Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde yer aldığından afet yönetim sisteminin temelini depremle mücadele üzerine kurmuştur.¹⁴ Türkiye’de deprem mevzuatı; ortaya çıkan her doğa kaynaklı afet sonrası olayın durumuna göre bir biçim almış, söz konusu duruma özgü bir yasa çıkarılmasıyla gelişmiştir. Böylelikle zaman içinde dağınık ve farklı kuruluşlar marifetiyle yürütülen bir yapı meydana gelmiştir. İlgili mevzuatın içeriği ise daha ziyade afetin etkisi altına aldığı insanlara yardım etme, yaraları sarma, müdahale ve yeniden inşa üzerine kurulu olmuştur.¹⁵

Türkiye’de afet yönetimi hususunda ilk yasal düzenlemeler 1940’lı yıllar itibariyle gerçekleşmiştir. 1939’da meydana gelen Erzincan depreminden bir yıl sonra 3773 sayılı “Erzincanda ve Erzincan Depreminde Müteessir Olan Mıntıklardan Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun” çıkarılmıştır. Geleneksel afet yönetimi şeklinin baskın olduğu döneme tekabül eden 18 Temmuz 1944 tarihinde ise 4623 sayılı “Yer Sarsıntılarında Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun” çıkarılmıştır. Bu yasanın önemli özelliği merkezi yönetimin deprem öncesinde yapması gerekenler hakkında ilk kez bir düzenleme içeriyor olmasıdır. 1945’e gelindiğinde yine bu yasayla Bayındırlık Bakanlığı ve üniversitelerin iş birliği ile “Deprem Bölgeleri Haritaları” oluşturulmuş ve günümüzdeki adı “Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik” olan “Türkiye Yer Sarsıntısı Bölgeleri Yapı Yönetmeliği” hazırlanmıştır. 1956 yılında çıkarılan 6785 sayılı “İmar Kanunu” çerçevesinde ilk defa belediyelerin, yerleşim alanını belirleme ölçütünde doğal afet riskinin göz önünde bulundurulması ve yapı denetim, yapılaşma konularına önem verilmesi öngörülmüştür. 1958’de 7113 sayılı “Sivil Müdafaa Kanunu” çıkarılmıştır. Bu yasa kapsamında doğal afet sonrası arama-kurtarma ve ilk yardım çalışmalarının esasları belirlenmiştir. 1959 yılına

---

Koordinasyon Genel Müdürlüğü 2010) 6.

¹² Türken Çağlar, ‘Afet Yönetiminin Temel İlkeleri’ içinde Murat Yaman ve Erkan Çakır (ed), *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (1. bs, Nobel Akademik Yayıncılık 2020) 9.

¹³ B Burçak Başbuğ, ‘Türkiye’de Doğal Afet Sigortaları Kurumu’nun Başlangıcı ve Geleceği’ içinde Nihal Ekin Erkan, Erkan Güner ve Katalın Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (2007) 141.

¹⁴ Kılıç Ekici (n 1) 11.

¹⁵ AFAD, ‘Türkiye’de Afet Yönetimi ve Doğal Kaynaklı Afet İstatistikleri’ (T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2018) 16 <https://www.afad.gov.tr/kitaplar>. (Erişim: 10.05.2023).

gelindiğinde afet yönetiminde önemli bir gelişmeyi ifade eden ve bazı değişiklikler yapılmış olmak suretiyle halen yürürlükte olan 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” bir başka ifadeyle “Afet Kanunu” çıkarılmıştır. Bu yasa neticesinde daha önce çıkarılmış olan yasalar tek bir yasa çerçevesinde toplanmıştır. Afet zararlarının azaltılmasını amaçlayan bu yasa ile “Afetler Fonu” ve “Depremler Fonu” oluşturulmuştur.¹⁶

1985 yılında imar mevzuatını yeniden dizayn eden 3194 sayılı İmar Kanunu yürürlüğe girerek önemli bir yenilik olarak, imar planlarının yapılması ve yürütülmesi hususunda mahalli idarelere yetki verilmiştir. 1995’te 4123 sayılı “Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun”, bu kanun sonrası 17 Ağustos 1999 Marmara depremi sonucunda ise 4452 sayılı “Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu” çıkarılmıştır.¹⁷

1999 depreminde önceki uygulamaların etkin olarak işlemediği ortaya çıktığından afetin sonuçlarına ilişkin önlemlerin yanı sıra önleyici tedbirler olarak “Türkiye Acil Durum Yönetimi Başkanlığı” kurulmuştur. 2000 yılında bu kurum yeni bir kanun hükmünde kararname ile “Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü” ne dönüştürülmüştür. Doğal afet sonucunda krizin yönetiminde sekreteryaya görevi ise Afet İşleri Genel Müdürlüğü’ne verilmiştir.¹⁸

2009 yılına gelinceye değin Türkiye’nin afetle ilgili müdahale ve iyileştirme konusunda referans alınan ve bugün de yürürlükte olan temel düzenleme 7296 sayılı yasa ve ilgili yönetmelik olmuştur.¹⁹ Sonraki dönemlerde ise yapılan çeşitli çalışmalarla mevzuat eksiklikleri giderilmeye çalışılmıştır. Afet yönetiminde dönemsel olarak farklı kanun ve yönetmeliklerin varlığı örgütsel anlamda da yeni değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda afetlere yönelik görev yürüten İçişleri Bakanlığı’na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ile Başbakanlık bünyesinde faaliyet yürüten Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılmış, yetki ve sorumluluklar tek bir örgüt etrafında toplanarak kurumsal değişikliğe gidilmiştir.²⁰ Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ismini taşıyan bu kurum önce Başbakanlığa bağlı iken 2017 Anayasa değişikliği sonucu hükümet sisteminin değişmesiyle 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İçişleri Bakanlığı’na bağlanmıştır.²¹

¹⁶ Mehmet Aktel ve Nedret Çağlar, ‘İsparta İli Afet (Kriz) Yönetim Yapılanması Üzerine Bir Çalışma’ (2007) 12 Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 147, 151; Muhammet Kemaloğlu, ‘Türkiye’de Afet Yönetiminin Tarihi ve Yasal Gelişimi’ (2015) 52 Akademik Bakış Dergisi 126, 128; Binali Tercan, ‘Türkiye’de Afet Politikaları ve Kentsel Dönüşüm’ (2018) 3 Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi 63, 109–110.

¹⁷ Erkan (n 11) 73–81; Ahmet Yazılıtaş, ‘Türk Afet Yönetim Sisteminde Risk Odaklı Yönetimin Önemi’ (2015) Türk İdare Dergisi 559, 564–565.

¹⁸ Aktel ve Çağlar (n 16) 153.

¹⁹ Kemaloğlu (n 16) 130.

²⁰ Adem Ceren, ‘Türkiye’de Afet Yönetimi ve Afetlerde Teknoloji Kullanımının Önemi’ (2023) 6 R&S - Research Studies Anatolia Journal 78, 87.

²¹ AFAD (n 15) 28.

III. AFETLERDE YEREL YÖNETİMLERİN GÖREVLERİ

Afet yönetimi ister merkezi isterse yerel düzeyde olsun hükümetlerin başlıca görevleri arasındadır.²² Afet yönetiminin temelinde, birçok kurum ve kuruluşlarca müşterek hazırlanan ve bu paydaşların görev ve yetkilerinin belirlendiği planın koordinesi yatmaktadır. Bu doğrultuda etkilediği alanın büyüklüğünün önemi olmaksızın hazırlanan afet planlarında belirlenen görevler, tüm birimlerce etkin uygulanmalıdır.²³

Şüphesiz yerel toplulukları en iyi tanıyan yerel yönetimlerdir. Doğal afetlerin ise çoğu yerel özellik taşımaktadır. Nitekim afetin başlangıcı, yerelde bir veya birkaç noktadan meydana gelmektedir. Bu bakımdan afetin yerel halkı bizzat ilgilendirmesi sebebiyle ilk müdahaleyi yapması beklenen de yerel yönetimler olmaktadır.²⁴ Zira dışardan gelecek yardım ve kaynakların ulaşımı ilk etapta hayli zaman almaktadır. Afet sonrası süreçte iyileştirme, yeniden inşa, ortak alanların düzenlenmesi gibi birçok konu yerel kapasitelerin sorumluluğundadır.²⁵

Bu bağlamda yerel yönetimler yerleşim alanlarında afet güvenliği bakımından yadsınamaz bir öneme sahip aktörlerdir. Çağdaş afet modelleri de bütünlük yönetim çerçevesinde yerel yönetimlerin aktif katılım sergilemesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır.²⁶ Ülkemiz açısından yerel yönetimlerin afet sürecine etkin katılımı noktasında yapılan girişimler ancak yakın zamanda hız kazanabilmiştir. Türkiye’de afet yönetiminin sevk ve idaresi il kademelerinde vali tarafından yürütülmektedir. Afet öncesine ilişkin hazırlık yapma ve sonrası ile ilgili müdahalede bulunma noktasında sorumlulukları bulunan yerel yönetimler ise daha ziyade yardımcı birimler olarak konumlandırılmıştır.²⁷

Türkiye’de afet yönetiminin yerel aktörlerini temelde büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri ve belediyeler teşkil etmektedir. Ayrıca ülke çapında gerek teknik gerek kültürel ve ekonomik alanlarda hizmet veren diğer yerel yönetim birimlerinden; üniversiteler, barolar, kitler vb. kuruluşlar da afet yönetimi konusunda görevlere sahiptir.²⁸ Örneğin üniversiteler bu konudaki bilgi ve tecrübelerini bünyelerindeki “araştırma ve uygulama merkezleri” ve lisansüstü programlarda gerçekleştirdikleri hizmetlerle afet yönetimine çeşitli katkılar sağlamaktadır.²⁹

Diğer birçok hizmet gibi afet ve acil durum bakımından da hizmet sağlayan yerel yönetimlere yönelik yasal düzenlemeler incelendiğinde; 5216 sayılı Büyükşehir Belediye

²² Ruşen Keleş, ‘Afet Yönetimi Açısından Türkiye’de Merkezi ve Yerel Yönetim’ içinde Nihal Ekin Erkan, Ayşe Güner ve Katalin Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (Nobel Yayın 2007) 18.

²³ Büyükkaracıgan (n 9) 205.

²⁴ Yeşildal (n 3) 92.

²⁵ Yakup Bulut ve Mehmet Kara, ‘Etkin Bir Afet Yönetiminde Merkez-Yerel İlişkilerinin Önemi: Hatay’da Bir Uygulama’, *Büyükşehir Yönetimi ve İl Yönetiminin Yeni Yüzü* (2016) 1049.

²⁶ Onuncu Kalkınma Planı (n 8) 18.

²⁷ Serpil Gerdan, ‘Yerel Yönetimlerde Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmalarına Genel Bir Bakış’ (2019) 3 *The Journal of Social Science* 267, 271.

²⁸ Tercan (n 16) 105.

²⁹ Onuncu Kalkınma Planı (n 8) 19.

Kanunu³⁰, 5393 sayılı Belediye Kanunu³¹ ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu³²'nda bu birimlere sözü edilen alanda birtakım yetkiler verildiği görülmektedir. Nitekim Belediye Kanunu'nun "*Acil Durum Planlaması*" başlığını taşıyan 53. maddesi, "*belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum planlarını yapar, ekip ve donanımı sağlar*" şeklindedir. Yine aynı madde belediyeleri, yapılacak plan kapsamında halkın eğitimi için gerekli önlemler almakla yetkilendirmiştir. Bunlara ilave olarak belediyelerin, sınırları dışında gerçekleşen afet bölgelerine de destek sağlayabilecekleri öngörülmüştür. Şu halde Kanun'un 53. maddesinden hareketle belediyelerin afetlere ilişkin olarak; zarar azaltmak, acil durum planı yapmak, ekip ve donanımı sağlamak, afete dirençli bir toplum yaratılmasında önemli bir unsur olan halkın eğitimini sağlamak ve gerektiğinde kendi sınırları dışında meydana gelen afetlere yardım sağlamak anlamında yasal sorumlulukları bulunmaktadır. Kanununun 69. maddesi afet yönetiminde belediyelerin bir başka yetkisini düzenlemiştir. "*Arsa ve Konut Üretimi*" başlıklı bu madde, belediyelerin afete maruz kalanlara arsa tahsisi yapabileceğini içermektedir. Kanununun afet yönetiminde belediyelerin yetkisi ile ilgili son düzenlemesi ise 75. maddede hükme alınmıştır. Buna göre, afete maruz kalan bir belediyede hizmet aksaması yaşanması halinde ilgili belediye başkanı başka bir belediyeden yardım talep edebilecektir.

Büyükşehir Belediyelerinin afetlere ilişkin görevlerine gelinecek olursa bu görevler, Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7/u maddesinde sayılmıştır. Buna göre büyükşehir belediyeleri doğal afetle ilgili; plan ve hazırlık yapma, diğer afet bölgelerine araç-gereç malzeme desteği sağlama, itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yerine getirme ve kamu kuruluşlarının afete önlem bakımından denetimini yapmakla görevlendirilmiştir. Kanununun 7. maddesinin z fıkrasında ise büyükşehir belediyelerinin ilçe belediyelerinden gelen talep doğrultusunda buralardaki tahliye ve yıkım konusunda destek verebileceği ifade edilmiştir.

Bir diğer yerel yönetim birimi olan il özel idarelerinin afet konusundaki yetkileri belediyelerle örtüşmektedir. Tıpkı belediyeler gibi il özel idareleri de ilgili kanunun 69. maddesinde afetlere yönelik; acil durum planı yapma, ekip ve donanımı sağlama, halkı eğitime ve il dışında gerçekleşen afetlere yönelik destek sağlamakla görevlendirilmiştir. Bunun dışında il özel idaresi kanununda giderleri düzenleyen 43. madde; doğal afet nedeniyle yapılan harcamaları ayrı gider kaleminde göstermiştir.

Yukarıda sözü edilen kanunların ilgili maddelerinden anlaşılacağı üzere yerel yönetimlerin afet konusunda daha çok afet sonrası evrede yetkilendirildikleri görülmektedir. Bu doğrultuda afet öncesi aşamayı ifade eden risk azaltma hususunda görevlerinin artırılması gerekmektedir.³³ Öte yandan yerel yönetim birimlerine yönelik kanunlarda afetle ilgili

³⁰ RG. 23.7.2004/25531.

³¹ RG. 13.7.2005/25874.

³² RG. 4.3.2005/25745.

³³ Tekin Avaner ve Recep Fedai, 'Türkiye'de Afet Yönetiminde Kurumsal Yapılanma.' içinde Murat Yaman ve Erkan Çakır (ed), *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (1. bs, Nobel Yayın 2020) 29.

düzenlemelere yer verilmesi önemli bir unsur olmasına karşın her üç yasada da bu alandaki hükümlerin birbirinin tekrarı niteliğinde olması daha kapsamlı düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu gözler önüne sermektedir.³⁴

Yukarıda anlatılanların dışında yerel yönetimler başka türden hizmetleriyle de afet yönetimi alanına katkı sağlamaktadır. Nitekim yerel yönetimler bu alanda; risk azaltma faaliyetleri, imar planları çerçevesinde inşaat ruhsatları, yapı denetim ve kentsel dönüşümün yanı sıra coğrafi ve kent bilgi sistemleri gibi hizmetler sunmaktadır.³⁵

A. Risk Azaltma Çalışmaları

Belli bir anda ya da bölgede karşılaşılan tehlikeli bir durumun tahribat veya kayıp verme ihtimali risk olarak tanımlanmaktadır. Riskin derecesi, meydana gelen tehlikeli bir durumun boyutuna, mücadele edilmesinde yaşanan zorluğu göre farklılık arz etmektedir. Risk yönetiminin istenen düzeyde gerçekleştirilmesi, afetin ortaya çıkaracağı hasarın azaltılması noktasında önemli bir etkidir.³⁶

Risk azaltma kavramsal olarak meydana gelebilecek olası tehlikelerle çevresel bozulmaların afet sonucunu doğurmasına önlem almayı veya etkilerinin azaltılmasını sağlamak amacıyla gerek afet öncesinde gerekse afet esnası ve sonrasında alınması gereken önlem ve faaliyetleri ifade etmektedir.³⁷ Afet yönetiminin hazırlık, müdahale ve inşa sürecinden meydana gelmesine karşın risk azaltma, azaltma-hafifletmeyi de kapsayan bir süreçtir.³⁸ Risk yönetimi bütünlük afet yönetiminde önemli bir aşamayı temsil etmektedir. Bu bağlamda afet yönetiminin ana odağı, kayıpların sonradan giderilmesinden ziyade risk yönetimi çerçevesinde afetin doğurabileceği kayıp olasılığını en aza indirmek amacıyla muhtemel zararların engellenmesi olmalıdır.³⁹

Risk azaltma çabalarında olası riskleri tespit edebilmek için bir zarar görülebilirlik değerlendirmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunu sağlamak için de farklı afetlerin ne derece etki yaptığı bilimsel verilerle saptanarak karar vericilere sunulması gerekmektedir. Böylece tehlikelerin meydana getirebileceği riskler analiz edilmelidir. Ancak sözü edilen risklerin azaltılmasında bireyler de yeterli afet bilincine sahip olmalıdır. Nitekim afette yerel unsurların sahip olacağı eğitim ve bilinç, afete hazırlık noktasında önemli bir bileşendir. Topluluk esaslı afet yönetimi çerçevesinde afete karşı dirençli topluluklar yaratmak riskin azaltılmasında köşe taşlarından birisidir.

Yeni afet modeli doğrultusunda kriz yönetiminden risk yönetimi öncelikli bir anlayışın benimsendiği bütünlük afet yönetimi yaklaşımında her bir toplumsal kurum ve aktör, afetin

³⁴ Hayriye Şengün, 'Afet Yönetiminin Hukuksal Boyutları', *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (1. bs, Nobel Yayın 2020) 57.

³⁵ Adem Esen, 'Ülkemizde Yerel Yönetimlerin Afet Önleme Çalışmaları; Sorunlar ve Öneriler' (2007) 489-496.

³⁶ Şakir Şahin, 'Türkiye'de Afet Yönetimi ve 2023 Hedefleri' (2019) 1 Türk Deprem Araştırma Dergisi 180, 189.

³⁷ Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü (n 4) 146.

³⁸ Yunus Emre Özer, 'Afet Konusundaki Algı ve Yerel Aktörlerin Sorumlulukları' (2017) Sayıştay Dergisi 1, 5.

³⁹ Ali Ekşi, 'Kamu Yönetiminde Değişimin Afet Yönetimi Uygulama Alanına Etkileri' (2016) 1 Hastane Öncesi Dergisi 27, 31.

tüm aşamalarında katılımcı rol üstlenmektedir.⁴⁰ Bu anlamda risk azaltma aşamasında yerel yönetimlere de görevler düşmektedir. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 52/b maddesine göre, AFAD'ın taşra teşkilatı olan İl Afet Acil Durum Müdürlüklerinin görevlerinden birisi de *“afet ve acil durum risk azaltma, müdahale ve iyileştirme il planlarını, mahalli idareler ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği ve koordinasyon içinde yapma, uygulama ve uygulatmak”* olarak sayılmıştır. Buradan anlaşılacağı üzere yerel yönetimler, afetlere yönelik olarak İl Afet Acil Durum Müdürlükleri ile birlikte risk azaltma çalışmalarının bir paydaşı olarak konumlandırılmışlardır. Ancak her ne kadar bu düzenlemeler yerel yönetimleri zarar azaltmada etkin hale getirmenin bir çabasını yansıtırsa da uygulamada bu durum beklenen seviyeye henüz ulaşmamıştır.⁴¹

B. İmar Uygulamaları ve Yapı Denetimi

1985 yılında imar mevzuatını yeniden dizayn eden 3194 sayılı İmar Kanunu, afetlerle ilgili politikaların çerçevesi hususunda temel yasalardan birini teşkil etmektedir. Kanunun yerel yönetimlere yönelik önemli bir yeniliği imar planlarının yapımı ve yürütülmesinde yerel yönetimlere yetki vermiş olmasıdır.⁴² Bu doğrultuda kentlerdeki imar mevzuatının uygulanmasından sorumlu birim belediyelerdir. Nitekim İmar Kanunu'nun 8. maddesi belediye sınırları içinde nazım ve uygulama planlarının belediyeler tarafından yapılacağını öngörmektedir. Ancak plan yapma ve onama hususlarında yetkilendirilen belediyeler bu planların denetiminde henüz istenen seviyeye ulaşmamıştır.⁴³

İmar ve yapılaşmada önemli görevleri bulunan yerel yönetimler, ilgili mevzuat çerçevesinde yapılacak yapıların veya hali hazırda yapılmış olanların kontrolüyle yükümlüdürler. Yapılarda deprem, zemin kayması, sel gibi durumlarla karşılaşmaktadır. Bu tehlikeler karşısında zarar azaltma olarak; yapı onarımı ya da güçlendirilmesi ile yıkım veya tekrar inşa etme önlemleri gerekmektedir. Onarım, hasar görmüş bir yapının tekrar eski haline dönüştürülmesi çalışmasıdır. Güçlendirme ise hasarlı olup olmadığına bakılmaksızın yapı performansını artırmaya yönelik müdahaleleri içermektedir. Yıkım veya yeniden inşa, istenen yeterlilikte olmayan binaların yıkımı ve yeniden yapılmasını kapsar. İşte buradaki önlemler imar planı kararları doğrultusunda üretilmektedir.⁴⁴

Ülkemiz açısından imar koluğu çerçevesinde yapı denetim görevi ise yine mahalli düzeyde gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda yapı denetim işinde asıl görevli idareler; belediyeler ve il özel idareleridir. Ancak yapı denetim hususunda belediyelerin ve il özel idarelerinin özel kişilerden teknik anlamda destek aldıkları görülmektedir. Bu desteği sağlayan özel kişiler yapı denetim kuruluşlarının yanı sıra fenni mesullerdir. Yapı denetim kuruluşları belediyelere gerek proje gerekse yapı denetiminde yardım sağlayan şirketler durumundadır. Bu nedenle yerel

⁴⁰ Ruhi Can Alkın, 'Bütünleşik Afet Yönetimine Sosyolojik Bakış: Toplumsal Yapı, İşlev ve Temel Kavramlar Işığında Bir Okuma Denemesi' (2021) 5 Medeniyet ve Toplum Dergisi 18, 19.

⁴¹ Gerdan (n 27) 267.

⁴² AFAD (n 15) 22.

⁴³ Esen (n 35) 491.

⁴⁴ Büyükkaracıgan (n 9) 211.

yönetimlerin yapı denetim görevleri kaldırılmamıştır.⁴⁵

Türkiye’de yapı denetim süreci yapıların projelendirilmesinden bitimine kadar ki kurallara uygunluğun denetimini kapsar. Yapı kullanım izni ise bina yapımının tamamlandığı ve artık oturma alınmasında herhangi bir sakınca taşımadığının belediyeler ve il özel idarelerince kontrol sonrası belgelendirilmesini ifade etmektedir. Görüleceği üzere yerel yönetimlerin bu alanın kontrolünde önemli yetkileri bulunmaktadır.⁴⁶

Ülkemiz açısından afetlerde hasar gören yapıların büyük bir kısmının yapı kullanım izni olmadığı tespit edilmiştir. Bir kısmının ise yapı kullanım izni olmasına rağmen gereken kontroller yapılmadan belgeye sahip oldukları görülmektedir. Yerel yönetimlere burada düşen görev böylesi durumlarda yaptırım mekanizmasını harekete geçirmek olmalıdır. Yerel yönetimlerce, kaçak olarak inşa edilen ya da imara uygun olmadığı tespit edilenlerin denetimleri eksiksiz yerine getirilmelidir. Öte yandan kaçak yapılaşmaların affı gibi politikalarından vazgeçilmeli ve afet güvenliğinden mahrum yerleşmeler ortaya çıkarmamaya özen gösterilmelidir. Zira doğa olaylarının afete dönüşmesinin arkasında yatan önemli nedenlerden birisi de bireylerin doğa kaynaklı tehlikeler karşısında dayanıksız binalarda yaşamalarıdır. Yerel yönetimler konut ve planlamada afet tehlikelerini göz önünde bulundurarak karar vermelidir.⁴⁷

C. Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm; kentlerde risk teşkil eden bölgelerin toplumsal, ekonomik ve mekânsal açıdan yeniden şekillendirildiği kentsel alanların düzenini ve kalitesini temin etmek amacıyla gerçekleştirilen planlama ve uygulama faaliyetleridir.⁴⁸

Afet amacıyla kentsel dönüşüm bakımından uygulanan temel yasal düzenleme 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanundur. 6306 sayılı kanunun ortaya çıkışında 1999’da meydana gelen deprem etkili olmuştur. Ancak ilk etapta kanunun çıkarılması depremin etkilerinin giderek azalması nedeniyle bir müddet bekletilerek ihmal edilmiştir. 2011’de meydana gelen Van depremi ise bu süreci yeniden tetikleyerek, zararların azaltılması ve kentsel dönüşüm uygulamalarının kolay bir biçimde yürütülmesi amacıyla 31 Mayıs 2021 tarihinde çıkarılmasında önemli bir etken olmuştur. Kanunun amacı ilk maddede, “*afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini oluşturmak üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemek*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu kanunda afet kapsamına nelerin girdiği açıkça belirtilmemiştir. Ancak ülkemiz bakımından temelde bu kapsamı depremler oluşturmaktadır. Depremin haricinde sel,

⁴⁵ Selman Özdemir, ‘Yapı Denetim Kuruluşuna İmar Kanunu Kapsamında Para Cezası Verilip Verilemeyeceği Hakkında Bir İnceleme: Yapı Denetim Kuruluşlarının Fennî Mesuliyet Sorumlulukları’ (2020) 3 Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 182, 185–186.

⁴⁶ Büyükkaracıoğlu (n 9) 212.

⁴⁷ Murat Küçükşen ve Ozan Yetkin, ‘Afet Yönetimi ve Yerel Yönetimler’ içinde Murat Yaman ve Erkan Çakır (ed), *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (Nobel Yayın 2020) 151.

⁴⁸ Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü (n 4) 109.

heyelan gibi afet türleri de kentsel dönüşüm uygulanacak ortamlar sağlamaktadır.⁴⁹

Yerel yönetimlerin kentsel dönüşüme ilişkin görev ve sorumlulukları Belediye ve Büyükşehir Belediye Kanunu'nda belirtilmiştir. Nitekim Belediye Kanunu'nun 73. maddesinde belediyelerin belediye meclisinin alacağı karar doğrultusunda; “konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak” amacıyla kentsel dönüşüm projeleri uygulayabileceği düzenlenmiştir. Kanuna göre sözü edilen bu hususlardan bir veya birkaçının varlığı kentsel dönüşüm uygulanabilmesi için yeterli olmaktadır. Kanun, büyükşehir belediye sınırlarında ise kentsel dönüşümde büyükşehir belediyelerini yetkilendirmiştir. Kentsel dönüşüm alanlarının belirlenmesi ve uygulanabilmesindeki usul ise yine kanunda öngörülen amaçlarla ilgili belediyenin talebi ve Cumhurbaşkanının bu yönde karar alması neticesinde gerçekleşmektedir.

Buradan anlaşılacağı üzere yerel yönetimler kentsel dönüşüm projeleri hazırlama ve uygulama hususunda yetkili birimlerdir. Diğer yandan yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm alanlarında yaşayan yerleşiklere mağduriyet yaratmadan bu süreci yönetmesi gerekmektedir.

D. Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemleri

Yerel yönetimler yetki alanı içerisinde bulunan insanların yanı sıra binalar, aktiviteler, arazi kullanımı konularında bilgi sahibi olmak durumundadır. Bu bilgilerin varlığı toplumun refahını sağlamak ve bölgenin yaşam durumunu geliştirmek için önem arz etmektedir. Yerel yönetimlerin görev alanı dâhilinde ihtiyaç duyduğu bilgilerin tespiti ve organizesi veri modeli anlamına gelmektedir. Veri modeli; insan, bina, aktivite ve şehir hakkında önemli ölçüde bilgi içermektedir. Veri modeli sözü edilen bilgilerin Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kapsamında etkin bir biçimde organize, analiz ve depolanması için gereklidir. Coğrafi Bilgi Sistemi yeryüzüyle ilgili bilgileri bir amaç doğrultusunda elektronik ortamda toplayan; depolama, kontrol etme ve görüntüleme esasına dayanan haritalama ve analiz yöntemidir. Bilgilerin doğru, hızlı ve eksiksiz sunulmasında destek sağlayan bu yöntemle ilgili yöreye ait parsel ve bina bilgileri, yerleşme planı hakkında bilgilerin değerlendirilmesi sağlanmaktadır.⁵⁰

Kent Bilgi Sistemi (KBS) ise bilgisayar ortamında kente ilişkin sosyo-kültürel gelişimlerin izlenmesi suretiyle gereken planlama ve çalışmaların koordinesine, alt üst yapının bakım ve iyileştirmesine, imar-kadastro-insan-toprak ilişkisinin sağlanmasına, ulaşım ve nüfus gibi analizlerin yapılmasına yardımcı olan bir yöntemi ifade etmektedir.⁵¹ Diğer bir deyişle kente yönelik hizmette etkinliğin sağlanması doğrultusunda gerekli bilgilerin elektronik ortama aktarılması neticesinde işlenirlik ve ulaşılmaya imkân sağlayan bir sistemdir. KBS kentle ilgili

⁴⁹ Gürsel Öngören, *Kentsel Dönüşüm Hukuku* (Öngören Hukuk Yayınları 2013) 22; Asaf Varol, ‘Afet Yönetimi, Afet Eğitimi ve Afet Farkındalığı: Amerika Örneği’ (2019) 29 Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 193, 193–204.

⁵⁰ Görol Banger, *Kent Bilgi Sisteminin Esasları* (1. bs, Nobel Akademik Yayıncılık 2011) 124; Büyükkaracıgan (n 9) 210.

⁵¹ Banger (n 50) 128.

sorunların gerçekçi bir şekilde kavranması ve bu minvalde getirilecek çözümlerin doğru formüle edilmesinde yardımcı olan önemli bir araçtır.⁵²

Yerleşim alanlarının jeolojik yapısı, fay hattı, toprak kayması gibi tehlikeler karşısında haritalandırma yapılması gerekliliği ülkemiz açısından da dikkate alınan bir husus olmuştur. Ülkemizde yerel yönetimlerin CBS ve KBS uygulamalarına geçişinde yasal düzenlemelerin etkili olduğu görülmektedir. Nitekim Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde belediyeler, mahalli müşterek nitelikte olmak koşuluyla coğrafi ve kent bilgi sistemleri yapmak veya yaptırmakla görevlendirilmişlerdir. Buna benzer bir biçimde Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. maddesinde belirtildiği üzere coğrafi ve kent bilgi sistemleri kurmak büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin de görevleri arasında sayılmıştır. Bu yöntemlerin yerel yönetimler bakımından gerek kurum içerisindeki ihtiyaçlarda gerekse halka karşı sorumluluklarında destek sağlayan bir araç olması bu birimlerce tercih edilebilirliğini artıran bir unsur olmaktadır.⁵³

IV. AFETLERDE YEREL YETKİLERİN ETKİNLİK DEĞERLENDİRMESİ

Bulunduğu konum itibarıyla depremler başta olmak üzere heyelan, sel, çığ gibi birçok afete maruz kalan ülkemiz, yakın dönemde Türk afet tarihi açısından en fazla can ve mal kaybına sebep olan bir deprem daha yaşamıştır. Türkiye'de meydana gelen bu olaya bakıldığından afetlere ilişkin yeterli düzeyde etkin bir mücadele edilemediği ve risklerin azaltılmadığı görülmektedir. Etkin mücadele edilememesinin arkasında yatan faktörler olarak; önleme, risk azaltma, hazırlık gibi çalışmalara gerektiği kadar önem verilmemesinin yanında işbirliği ve koordinasyonda yaşanan aksaklıklar gösterilmektedir.⁵⁴

Afetler nedeniyle ortaya çıkan zararların telafisinde sorumluluk devlete yüklenerek "devlet baba" anlayışı çerçevesinde büyük tepkiler meydana getirmektedir. Türkiye'de afet analizcileri, devlete atfedilen "baba" rolü mantığıyla merkezîyetçi yapıyı devam ettirme eğilimlerini negatif olarak değerlendirmektedir.⁵⁵ Devlet baba anlayışı sistemin bütün merhalesinde kendisini gösteren ve tamamen değiştirilmesi de güç olan bir unsurdur. Sistem, birçok bakanlık ve ilgili kuruluşların müşterek hareket etmesini öne sürmesine karşın doğrudan riske maruz kalan kesimin bu sistemde aktif olarak yer almasını teşvik edici mekanizmalar veya araçlarda henüz istenen seviyeye ulaşamamıştır.⁵⁶

Güçlü merkezîyetçi yapının ortaya çıkardığı sorunlar haliyle afet yönetim alanında da görülmektedir. Türk afet yönetim sistemi yerelden çok merkezî yönetim ağırlıklı bir biçimde yürütülmektedir.⁵⁷ Diğer bir deyişle afet yönetiminde hiyerarşik yapı, yerel inisiyatifin önünde

⁵² Fikret Efe, 'Kent Bilgi Sistemlerinin Oluşturulmasında Verilerin Disiplinlerarası Araştırma ve Analizlere Uygun Kurgulanması: E-Kent Modeli' (2014) 8 Akademik İncelemeler Dergisi 127, 142.

⁵³ Maksud Emre Mülazımoğlu, 'Kent Bilgi Sistemi ve Yerel Yönetimler Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği' (2017) 4 Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 87, 92.

⁵⁴ Onuncu Kalkınma Planı (n 8) 9.

⁵⁵ Fahri Çakı, 'Afet Yönetiminde Sivil Toplum ve Güven Algıları' (2020) 6 Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD) 1, 17.

⁵⁶ Yavaş (n 2) 294.

⁵⁷ Yavaş (n 2) 288.

konumlanmıştır. Bununla birlikte birçok ülkede de afet yönetim programı merkezi yönetimin elinde toplanmıştır. Merkezi role sahip bir yapıda karar ve kaynak ortamı, yerel yönetimlere afet faaliyetlerinde öncelik vermemektedir.⁵⁸ Zira afetzedelerle ortak kaderi paylaşan ve bölgeyi iyi tanıyan yerel yöneticiler çoğu zaman konunun dışında tutulmaktadır.⁵⁹ Böylesi bir ortamda da yerel yetkililer kaynakların çok azını afet alanına tahsis etmekte afet sonrasında da inisiyatif almakta çekinceli davranmaktadır.

Öte yandan afetlere ilişkin birçok çalışma, konuşma ve açık oturumlar ya da bilimsel toplantılarda göze çarpan durum, benzer kayıpların tekrar yaşanmaması adına mücadele için “ortak akıl” vurgusu yapılmasıdır. Ancak ortak aklın pratikte “ortak adımlar”la şekillenmesi çoğu kez ihmal edilmektedir.⁶⁰

Günümüz dünyasında yerel yönetim birimlerinden daha çok etkin olmaları ve verimli hizmet sunmaları beklenmektedir. Keza bugün artık kamu idarelerince yetkilerin tek elde kullanımından ziyade birlikte düzenleme ve birlikte yönetme anlayışı ön plana çıkmaktadır.⁶¹ Yetkiyi tek başına kullanmak yerine merkez-yerel bütünlüğü ve işbirliğinde bir çalışma anlayışının benimsenmesi gerekmektedir. Örneğin çok disiplinli, çok aktörlü bir afet yönetimini benimseyen Japonya’da ülkemizde yaşanan depremlerin şiddetinden daha yüksek şiddette depremler meydana gelmesine karşın ölüm sayıları çok daha az olmaktadır. Bu ülkede binaların kaliteli olmasının dışında belediyeler, afet gerçekleşmesi ihtimaline karşılık her türlü hazırlığı yapmaktan ve yürütmekten sorumlu birim olarak tarif edilmiştir.⁶²

Geçmişte edinilen tecrübeler ve çağdaş afet yönetimi yaklaşımları, güçlü yapılandırılmış yerel afet yönetimi kapasitesinin etkinlik ve risk azaltmada istenen seviyelere ulaşmak için desantralizasyonun ne denli önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. Afetler bakımından yerel birimler yetki sahibi olmadığı zaman risk azaltma, imar, yapı denetim ve kentsel gelişme arasında doğrudan bağlantı kurmak zorlaşmaktadır. Bu durum ise toplumun kırılabilirliğini artırmaktadır. Ulusal afet yönetiminde koordinasyonun merkezi yetkililerin elinde bulunması gerekirken programlar ve kaynakların dağıtımında yerel yönetimlere yetki verilmesi daha isabetli bir tercih olacaktır. Zira yerel halka en yakın otoriteler olmaları bakımından yerel gerçeklikleri göz önüne alarak etkili bir afet yönetimi programını gerçekleştirecek olan yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlere kapasite oluşturma, bilgi ve kaynak elde etme ve karar alma süreçlerinde destek olma ileride meydana gelebilecek muhtemel tehlikelerle baş edebilmek için önem arz etmektedir.⁶³

⁵⁸ Fouad Bendimerad, ‘Afet Riskinin Artırılması ve Sürdürülebilir Kalkınma’ içinde Nihal Ekin Erkan, Ayşe Güner ve Katalin Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (Nobel Yayın 2007) 110–111.

⁵⁹ Nevin Peynircioğlu, ‘Afet Yönetimi Politikaları ve Afetlerin Ekonomik Boyutları’ içinde Nihal Ekin Erkan, Ayşe Güner ve Katalin Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (Nobel Yayın 2007) 92.

⁶⁰ Yavaş (n 2) 294.

⁶¹ Ekşi (n 39) 27.

⁶² Tevfik Erkal ve Mehmet Değerliyurt, ‘Türkiye’de Afet Yönetimi’ (2011) 14 Doğu Coğrafya Dergisi 147, 156.

⁶³ Bendimerad (n 58) 111.

Afet yönetiminde yerel yönetimlerin etkinliğini ülkemiz açısından inceleyecek olursak bu konuda temel görev ve yetkilerin merkezi yönetimin elinde toplandığı görülmektedir. Ancak yerel yönetim yasalarında bu alanla ilgili yerel birimlerin de görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Sözü edilen yetkilerin etkinlik ve yeterliliği ise tartışmalı bir durumdur. Örneğin yerel yönetimlere yasal düzenlemelerle afet ve acil durum planı yapma görevi verilse de bu planların içerik ve uygulanabilirliği beklenen düzeyde gerçekleşmemektedir.⁶⁴ Bununla birlikte acil durum planı adı altında yerel yönetimlerin afetle ilgili sorumluluklarının birçoğunun afet sonrası evreye tekabül eden “kriz” konumuna indirildiği görülmektedir. Bu bakımdan yerel yönetimlerin afet öncesi sürece ilişkin sakınım planları ve risk azaltıcı tedbirler bakımından da yetkilendirilmesi gerekmektedir. Nitekim yasal mevzuat çerçevesinde sadece acil durum yönetimine ağırlık verilmesi yerel yönetimleri afetler öncesi aşamada etkisiz kılmaktadır. Dolayısıyla bu birimlerin afet riski konularında neler yapabileceklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu konuya ilişkin 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında 09.04.2023 tarih ve 32158 sayılı Resmi Gazetede “Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in yayınlanmasıyla Büyükşehir Belediyeleri bünyesinde “Afet İşleri Daire Başkanı”, İlçe Belediyelerinde ise “Afet İşleri Müdürü” için norm kadro oluşturulması yerel yönetimlerin afet öncesi planlamaları açısından önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Şüphesiz yerel yönetimler bünyesinde bu birimlerin kurulmuş olması bölge şartlarını bilenlerin sürece bir paydaş olarak katılmaları açısından önemli bir yenilik olmuştur.

Öte yandan afet öncesi yetkilerin artırılması gerekliliğiyle birlikte afet sonrası yetkilerin de genişletilmesi gerekmektedir. Örneğin konuya özellikle depremler açısından bakıldığında afet sonrası arama çalışmaları yapabilecek kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Yine afette enkaz ve molozların kaldırılması hayati bir önem taşıdığından enkaz kaldırma, onarma-güçlendirme gibi işlevlerin sorumluluğu da önceden dağıtılmış olması gerekmektedir.

Yerel yönetimlerin afetlerde bir diğer görevi ise bu alanda yerel halkın eğitim ve bilinçlenmesini sağlamak olarak ifade edilmiştir. Bu durum yerel halkın farkındalığının artırılması, afetlerin kendi hayatlarındaki kırılganlıklar ve olumsuz etkilerin farkında olmalarını sağlama sürecidir. Böylece yeterli bilgiye sahip olan bireyin afet öncesi, sırası ve sonrası süreci daha iyi anlaması sağlanmaktadır. Bu nedenlerle yerel yönetimlerce afetler karşısında yerel halkın duyarlılığını ve hazırlığını geliştirecek programların sayısı artırılması ve bu konuda gereken hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir.

Çalışmanın önceki bölümünde belirtildiği üzere imar ve yapılaşma konuları yerel yönetimlerin önemli görevleri arasında sayılmıştır. Nitekim imar planı yapılması ve yürütülmesinde yerel yönetimler yetkilendirilmiştir. Mahalli düzeyde yürütülen yapı denetim görevi ise bugün hala belediyeler ve il özel idarelerine ait bir yetkidir ve kaldırılmamıştır.

⁶⁴ Tolgahan Aydın, ‘Doğal Afet Yönetimi: Türkiye’de Doğal Afet Yönetimi Uygulamalarının Tarihsel Bağlamda Değerlendirilmesi’ (Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2014) 113–120.

Ancak bu yetki özel kişiler eliyle gördürülmektedir. Yapı denetim sisteminin hayata geçirilmesi neticesinde yapılaşmada eskiye kıyasla daha iyi bir seviyeye gelindiği bilirse de yakın dönemde maruz kalınan depremdeki can ve mal kayıpları, uygulamada etkin bir yapı denetiminin tam olarak gerçekleştirilemediğini ortaya koymuştur.⁶⁵ Geçmiş dönemlerde yapı denetim ile ilgili sorunlar ilgili kanun ve yönetmeliklerle aşılmaya çalışılsa da bu düzenlemelerin odağı daha ziyade uygulamada karşılaşılan sorunlar üzerine olmuştur. Bu doğrultuda imar ve yapılaşmanın bir parçasını teşkil eden yapı denetim sistemine bütüncül bir perspektiften bakarak bu alanın beklenen düzeyde sonuçlar vermesi için yeniden gözden geçirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Buna ilave olarak siyasi otoriteler, denetimsiz ve güvensiz inşa edilen kaçak yapılaşmaların affedilmesi yönünde imar affi-barışı gibi popülist politikaları sağlıklı yerleşmeler oluşturulmasının önünde tutmamaya özen göstermelidir.

Afetlerin meydana getirdiği zararların fazla oluşunda göze çarpan nedenler arasında; plansız kentleşme, hızlı nüfus artışı, hızlı sanayileşme, gecekondulaşma gibi kaçak yerleşmeler, yapı ve yönetmeliklere uygunlukta denetim yetersizliği, yeterli teknik personelin bulunmayışı gibi unsurlar yer almaktadır.⁶⁶ Bu açıdan bakıldığında afet riski taşıyan bölgelerin tespiti ve dönüştürülmesinde kentsel dönüşüm uygulamalarının varlığı, zarar azaltma veya ortadan kaldırma anlamında önemli bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶⁷ Keza kentsel dönüşümle hedeflenenlerden birisi, afete dayanıklı olmayan yapıların mevcut haliyle iyileştirilmesi ya da yeniden yapılmasıdır. Ülkemizde yerleşim alanları ve konutların bazılarının afet riskiyle karşı karşıya olduğu gerçeğinden yola çıkıldığında, her ne kadar “rantsal dönüşüm”ün bir aracı olarak yoğun eleştirilere maruz kalsa da yaşanan olaylar kentsel dönüşüm uygulamalarına ihtiyaç duyulduğunu gözler önüne sermiştir. Dolayısıyla kentsel dönüşüm yasası meşru ölçülerde uygulandığında afet riski taşıyan bölgeler açısından önem arz etmektedir.

Deprem nedeniyle ortaya çıkan zararların minimum seviyeye indirebilmesi için önemli etkenler arasında mevcut yapıların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak gelmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimler CBS tabanlı bir sistem ile kaçak binaları tespit edebilmeli, denetleyebilmeli ve hali hazırdaki riskleri ortaya koyabilmelidir. Yerel yönetimler deprem öncesi çeşitli senaryolar hazırlayarak hasar görme ihtimali bulunan binaları; bina tipi, kat, mesafe, deprem şiddeti ve ilgili yerin zemin yapısına yönelik unsurları belirlemelidir. İşte bu sözü edilen veriler coğrafi konum ile ilgili bir durumdur. Bu nedenle süreçte CBS gibi yöntemlerin sağladığı imkânlardan azami ölçüde faydalanılmalıdır. Böylece önlemlerin kısa sürede ve az maliyetli alınabilmesi sağlanmalıdır.⁶⁸

Görüleceği üzere gelişen bilgi teknolojilerinin yerel yönetimlere bir armağanı olarak sunulan Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemi gibi uygulamalar afet yönetiminde verimliliği artıran

⁶⁵ Onuncu Kalkınma Planı (n 8) 54.

⁶⁶ Erkan (n 11) 94.

⁶⁷ Şengün (n 34) 58.

⁶⁸ Sefa Sarı ve Tarık Türk, ‘Depremde Meydana Gelebilecek Bina Hasarlarının Coğrafi Bilgi Sistemleri Ile İncelenmesi’ (2020) 2 Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemleri Dergisi 17, 24–25.

yöntemlerdir. Bu bakımdan günümüzde kendisinden daha etkin hizmet beklenen yerel yönetimlerin CBS ve KBS gibi olanakları yetkin personel ile uygulamaya geçiş sürecini geciktirmeden yaygın biçimde kullanması gerekmektedir.

SONUÇ

Dünyada pek çok ülke afetler karşısında savunmasızdır. Bu afetler sebebiyle her yıl milyonlarca insanın hayatı olumsuz etkilenmektedir. Bu felaketler, can ve mal kaybına neden olduğu gibi hastalıkların yayılmasına, fiziksel ve ekonomik altyapılara zarar vermektedir. Sözü edilen etkileri azaltmak için de bir afet yönetim sistemine ihtiyaç duyulmuştur. Ulusal afet yönetiminde belirleyici rolü merkezi yönetimler üstlenmektedir. Ancak alan, kendine has doğası gereği çok paydaşlı çok disiplinli bir yapıyı zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla afet yönetiminde risk azaltmadan tutun iyileştirme aşamasına kadar ki bütün merhalede birçok aktör sorumluluk üstlenmektedir. Bu aktörler merkezi kurumlardan sivil toplum örgütlerine, yerel yönetim birimlerinden özel sektöre kadar çeşitlilik göstermektedir. Bu aktörlerin en önemlileri arasında yerel halka en yakın kuruluşlar olmaları bakımından yerel yönetimler gelmektedir.

Afetle ilgili olarak yerel yönetim yasalarında bu birimlere çeşitli yetkiler verilmiştir. Ne yazık ki bu düzenlemeler birbirini tekrar eden ve yeniden gözden geçirilmesi gereken mahiyettedir. Bu yetkilere bakıldığında acil durum ağırlıklı ve afet sonrası süreci ifade eden kriz odaklı yetkiler olduğu görülmektedir. Bu açıdan yerel yönetimler özelinde söz konusu eksikliklerin giderilerek afet öncesinde de etkinliklerinin artırılması gerekmektedir. Afete hazırlık noktasında yasal düzenlemelerin genişletilmesinin yanında afet sonrasında ilişkin arama-kurtarma, güçlendirme bakımından da kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Bunun yanında yerel yönetimler, imar planı yapımı ve yürütülmesi sürecinde afet tehlikeleri göz önünde bulundurularak kararlar almaya özen göstermeli, kaçak yapıları tespit etmeli ve imara uygunluk noktasındaki denetimlerini artırarak yaptırım mekanizmasını harekete geçirmelidir. Özel kişiler eliyle yürütülen yapı denetim görevinde ise bu alana ilişkin kendisinin de sahip olduğu donanımlı, yetkin personeller istihdam etmelidir. Diğer taraftan afet riski taşıyan veya taşımayan alanlarda sağlıklı ve güvenli yaşam çevreleri temin etmek adına önemli bir yöntem olan kentsel dönüşüm uygulamalarıyla da afet zararlarının azaltılması veya tamamıyla ortadan kaldırılması için meşru ölçülerde mücadele edilmelidir. Ancak bu görevini ilgili yöre halkının mağduriyetine yol açmadan yürütmeye özen gösterilmelidir. Bunun dışında afetlere dirençli toplum yaratmak amacıyla halka yönelik eğitimlere de hız verilmelidir. Son olarak CBS ve KBS tabanlı sistemlere başvurmanın afetlerle mücadeleye katkı sağlayacağı açık olduğundan bu yöntemlerin gelişmesini sağlayarak sunduğu kolaylıklardan istifade edilmesi faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, 'T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)'
- AFAD, 'Türkiye'de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri' (T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2018)
<https://www.afad.gov.tr/kitaplar>
- Aktek M ve Çağlar N, 'Isparta İli Afet (Kriz) Yönetim Yapılanması Üzerine Bir Çalışma' (2007) 12 Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 147
- Alkın RC, 'Bütünleşik Afet Yönetimine Sosyolojik Bakış: Toplumsal Yapı, İşlev ve Temel Kavramlar Işığında Bir Okuma Denemesi' (2021) 5 Medeniyet ve Toplum Dergisi 18
- Avaner T ve Fedai R, 'Türkiye'de Afet Yönetiminde Kurumsal Yapılanma.' içinde Murat Yaman ve Erkan Çakır (ed), *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (1. bs, Nobel Yayın 2020)
- Aydiner T, 'Doğal Afet Yönetimi: Türkiye'de Doğal Afet Yönetimi Uygulamalarının Tarihsel Bağlamda Değerlendirilmesi' (Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans 2014)
- Banger G, *Kent Bilgi Sisteminin Esasları* (1. bs, Nobel Akademik Yayıncılık 2011)
- Başbuğ BB, 'Türkiye'de Doğal Afet Sigortaları Kurumu'nun Başlangıcı ve Geleceği' içinde Nihal Ekin Erkan, Erkan Güner ve Katalın Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (2007)
- Bendimerad F, 'Afet Riskinin Artırılması ve Sürdürülebilir Kalkınma' içinde Nihal Ekin Erkan, Ayşe Güner ve Katalın Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (Nobel Yayın 2007)
- Bulut Y ve Kara M, 'Etkin Bir Afet Yönetiminde Merkez-Yerel İlişkilerinin Önemi: Hatay'da Bir Uygulama', *Büyükşehir Yönetimi ve İl Yönetiminin Yeni Yüzü* (2016)
- Büyükkaracıoğlu N, 'Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi' (2016) Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi 195
- Çağlar T, 'Afet Yönetiminin Temel İlkeleri' içinde Murat Yaman ve Erkan Çakır (ed), *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (1. bs, Nobel Akademik Yayıncılık 2020)
- Çakır F, 'Afet Yönetiminde Sivil Toplum ve Güven Algıları' (2020) 6 Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD) 1
- Ceren A, 'Türkiye'de Afet Yönetimi ve Afetlerde Teknoloji Kullanımının Önemi' (2023) 6 R&S - Research Studies Anatolia Journal 78

- Efe F, 'Kent Bilgi Sistemlerinin Oluşturulmasında Verilerin Disiplinlerarası Araştırma ve Analizlere Uygun Kurgulanması: E-Kent Modeli' (2014) 8 Akademik İncelemeler Dergisi 127
- Ekşi A, 'Kamu Yönetiminde Değişimin Afet Yönetimi Uygulama Alanına Etkileri' (2016) 1 Hastane Öncesi Dergisi 27
- Erkal T ve Değerliyurt M, 'Türkiye'de Afet Yönetimi' (2011) 14 Doğu Coğrafya Dergisi 147
- Erkan EA, *Afet Yönetiminde Risk Azaltma ve Türkiye'de Yaşanan Sorunlar* (DPT Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü 2010)
- Esen A, 'Ülkemizde Yerel Yönetimlerin Afet Önleme Çalışmaları; Sorunlar ve Öneriler' (2007)
- Gerdan S, 'Yerel Yönetimlerde Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmalarına Genel Bir Bakış' (2019) 3 The Journal of Social Science 267
- Keleş R, 'Afet Yönetimi Açısından Türkiye'de Merkezi ve Yerel Yönetim' içinde Nihal Ekin Erkan, Ayşe Güner ve Katalın Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (Nobel Yayın 2007)
- Kemaloğlu M, 'Türkiye'de Afet Yönetiminin Tarihi ve Yasal Gelişimi' (2015) 52 Akademik Bakış Dergisi 126
- Kılıç Ekici Ö, '6 Şubat 2023 Depremleri' (2023) TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi 6
- Küçükşen M ve Yetkin O, 'Afet Yönetimi ve Yerel Yönetimler' içinde Murat Yaman ve Erkan Çakır (ed), *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (Nobel Yayın 2020)
- Mülazımoğlu ME, 'Kent Bilgi Sistemi ve Yerel Yönetimler Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği' (2017) 4 Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 87
- Öngören G, *Kentsel Dönüşüm Hukuku* (Öngören Hukuk Yayınları 2013)
- Onuncu Kalkınma Planı, 'Afet Yönetiminde Etkinlik' (Kalkınma Bakanlığı 2014) Özel İhtisas Komisyonu Raporu <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu-Kalkinma-Plani-Afet-Yonetiminde-Etkinlik-Ozel-Ihtisas-Komisyonu-Raporu.pdf>.
- Özdemir S, 'Yapı Denetim Kuruluşuna İmar Kanunu Kapsamında Para Cezası Verilip Verilemeyeceği Hakkında Bir İnceleme: Yapı Denetim Kuruluşlarının Fennî Mesuliyet Sorumlulukları' (2020) 3 Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 182
- Özdikmen T, *Afet ve Acil Durum Yönetimi* (4. bs, Seçkin Yayıncılık 2019)
- Özer YE, 'Afet Konusundaki Algı ve Yerel Aktörlerin Sorumlulukları' (2017) Sayıştay Dergisi

- Peynircioğlu N, 'Afet Yönetimi Politikaları ve Afetlerin Ekonomik Boyutları' içinde Nihal Ekin Erkan, Ayşe Güner ve Katalin Demeter (ed), *Afet Risk Yönetimi Risk Azaltma ve Yerel Yönetimler* (Nobel Yayın 2007)
- Şahin AU, 'Afet Yönetimi Faaliyetlerinin Kamu Hizmeti Kavramı Çerçevesinde Değerlendirilmesi' (2014) 1 TESAM Akademi Dergisi 7
- Şahin Ş, 'Türkiye'de Afet Yönetimi ve 2023 Hedefleri' (2019) 1 Türk Deprem Araştırma Dergisi 180
- Sarı S ve Türk T, 'Depremde Meydana Gelebilecek Bina Hasarlarının Coğrafi Bilgi Sistemleri ile İncelenmesi' (2020) 2 Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemleri Dergisi 17
- Şengün H, 'Afet Yönetiminin Hukuksal Boyutları', *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (1. bs, Nobel Yayın 2020)
- Tercan B, 'Türkiye'de Afet Politikaları ve Kentsel Dönüşüm' (2018) 3 Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi 63
- Varol A, 'Afet Yönetimi, Afet Eğitimi ve Afet Farkındalığı: Amerika Örneği' (2019) 29 Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 193
- Yavaş H, 'Türkiye'de Doğal Afetlerin Merkez-Yerel İlişkiler Açısından Yönetim Sorunları' (2005) 7 Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 280
- Yazılıtaş A, 'Türk Afet Yönetim Sisteminde Risk Odaklı Yönetimin Önemi' (2015) Türk İdare Dergisi 559
- Yeşildal A, 'Doğal Afetlerle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü Ve Kapasite Sorunları: Esnek Şehir Uygulaması' (2020) 4 Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 87